

KAPITTEL 1

UBESLUTTSOMHETENS OG SORGENS YOG

1. "Dhritsaht sa: 'Samlet ved Kurukshetr¹, ved Dharmkshetr, og ivrig etter kamp, O Sanjay, hva gjorde dine og Pandus sønner?'"

Dhritrasht er selve sinnbildet på uvitenhet, og Sanjay er legemliggjørelsen av selvbeherskelse. Uvitenhet lurar ved kjernen til det objektive, det utadvendte sinn. Med sitt sinn innhyllt i mørke er Dhritraht blind siden fødselen, men han ser og hører gjennom Sanjay, sinnbildet på selvkontroll. Han vet at Gud alene er virkelig, men så lenge hans forblindelse for Duryodhan født av uvitenhet varer, vil hans indre øye være fokusert på Kaurav som symboliserer de ugudelige kreftene i negative, syndige impulser.

Menneskekroppen er en kamplass. Når det er overflod av guddommelighet i hjertets rike, forvandles kroppen til Dharmkshetr (dharm-felt), men degenererer til en Kurukshetr når den er infisert med demoniske krefter. Kuru betyr "gjør". Ordet er et imperativ. Som Krishn har sagt: "Drevet av de tre egenskaper² født av prakti

धृतराष्ट्र उवाच

धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे समवेता युयुत्सवः ।

मामकाः पाण्डवाश्चैव किमकुर्वत संजय ॥१॥

1. Dharm felt eller sfære. Dharm er ikke bare moralske dyder og gode gjerninger, men den essensielle karakter som setter en ting eller et vesen i stand til å være sitt eget Jeg.^{back}
2. Sattwa, tamas og rajasa, de tre gun eller egenskaper eller konstituerende bestanddeler i alle materielle gjenstander og vesener. Sattwa er dyd eller godhetenes kvalitet. Tamas er uvitenhet eller mørke, og rajasa er lidenskap eller moralsk blindhet.^{back}

(natur) er mennesket nødt til å handle. Uten handling kan han ikke leve et øyeblikk." Disse egenskapene, dyd, uvitenhet og lidenskap, tvinger ham til å handle. Selv ikke i søvne opphører handling, for den er det nødvendige underhold for kroppen. De tre egenskapene binder mennesker, fra guders nivå til de laveste skapningers nivå, for eksempel ormers. Så lenge den materielle verden og dens egenskaper finnes, må kuru finnes. Derfor er fødsels og døds sfære Kurukshetr som har utviklet seg fra en tidligere kilde eller praktiti (natur), men de rettskafne impulsenes sfære, som veileder Jeget til Gud, den høyeste åndelige virkelighet, er Dharmkshetr.

Arkeologer arbeider i Punjab, Kashi og Prayag for å finne Kurukshetr. Men Geetas dikter har selv antydnet gjennom Krishn hvor kampen i hans hellige dikt ble utkjempet. "Denne kropp er i seg selv, O Arjun, en slagmark, og den som erobrer den, blir åndelig behendig ved å oppfatte dens essens." Han forklarer så i detalj oppbyggingen av denne "slagmarken", denne handlingssfæren som består av ti persepsjoner³, det objektive og subjektive sinn, de fem elementer⁴ og de tre egenskaper. Kroppen selv er et felt, en ring eller en arena. Kraftene som støter sammen på dette felt er tosidige, det gudelige og det ugudelige, det guddommelige og det djevelske, etterkommerne av Pandu og Dhritrasht, kraftene som er åndsbeslektet med den essensielle guddommelige karakteren til Jeget og de som fornærmer og nedverdiger det.

Nøkkelen til mysteriet knyttet til konflikten mellom de motstridende impulsene viser seg når man søker opplysning hos en opphøyd vismann som har beriket seg med gudsdyrkelse og meditasjon. Dette feltet tilhører den som innser dets essens, og kampen som utkjempes på det, er den eneste virkelige krig. Historien er fylt av verdens kriger, men seierherrene i disse krigene har søkt forgjeves etter en permanent erobring. Disse krigene var bare gjengjeldelser. Sann seier ligger i å undertrykke det materielle og

3. De ti sanseorganer: fem persepsjoner (gyanendriani) og fem handlingsorganer (karmendriani). [back](#)

4. Primære substanser. [back](#)

sanse og bli ett med Den øverste ånd som transcenderer det. Dette er den eneste erobring der det ikke er utsikter til nederlag. Dette er sann frelse, og deretter er det ingen lenker i form av fødsel og død.

Sinnet som befinner seg i uvitenhetens avgrunn, sanser gjennom den som har mestret sinnet og sansene og vet dermed hva som har foregått på slagmarken der de kjempende omfatter også dem som kjenner til dens virkelighet. Visjoner står alltid i forhold til mestring av sinnet og sansene.

2. "Sanjay sa: 'På denne tiden, etter å ha sett Pandav-hæren stå oppstilt i slagorden, nærmet kong Duryodhan seg sin lærer Dronacharya og talte slik."

Dobbel atferd er i seg selv Dronacharya. Når vi aner at vi er fremmede for Gud, oppstår i hjertet en akutt trang til å tilhøre denne opphøyde ånd. Først da forsøker vi å finne en dyktig lærer, en virkeliggjort vismann (Guru)⁵. Mellom de to motsatte impulsene er denne bevisstheten den første igangsetter av visdom selv om den aller ypperste lærer vil være Yogeshwar Krishn⁶, en kyndig i yog.⁷

संजय उवाच

दृष्ट्वा तु पाण्डवानीकं व्यूढं दुर्योधनस्तदा ।

आचार्यमुपसंगम्य राजा वचनमब्रवीत् ॥२॥

5 Sanskritekvivalenten her er guru: en ideell lærer. Funksjonen til en slik lærer, slik det forstås i hindu-tanken, er tosidig. Han klargjør selvfølgelig skriftene, men, og det er viktigere, han underviser også ved å være et forbilde i sin livsførsel.

6 For å fatte Geetas ånd er det viktig å huske at Krishn er en dødelig i tillegg til en Gud (Vishnu, som tilsvare Brahman, den høyeste ånd i sin åttende inkarnasjon).

7 Yog: det som forener Jeget med Den høyeste ånd. Yogeshwar er en kyndig i yog.

Kong Duryodhan, en legemliggjørelse av overdrevet tilknytning til jordiske gjenstander, går til sin lærer. Tilknytning ligger ved roten til all sorg og er faktisk dens herre og mester. Den frister den enkelte til å fjerne seg fra den åndelige skatt og kalles Duryodhan. Bare Sjelens eiendom er den stabile eiendom, og det er tilknytning som

skaper urenhet i den. Den trekker den enkelte til den materielle verden. Men den gir også den første motivasjon til opplysning. Vitebegjær er bare mulig så lenge det finnes tilknytning. Ellers forblir bare Den ulastelige ånd.

Altså – etter å ha sett Pandavhæren stå oppstilt – det vil si, etter å ha fått et glimt av de rettferdige impulser som er i tråd med Jeget, går Duryodhan, et offer for tilknytning, til sin lærer Dronacharya og sier

3. "Se, mester, denne kjempemessige hæren av Pandus sønner oppstilt i slagorden av din kloke elev, sønnen til Drupad (Dhristdyumn)."

Dhristdyumn, sønnen til Drupad, er det urokkelige sinn som oppskatter tro i den universelle, uforanderlige virkelighet. Han er dermed mesteren, den typen rettferdige impulser som fører til uselvvisk aktivitet i uegoistisk ærbødighet overfor åndelige guddommelighet. "Sinnets besluttsomhet må være fast."

La oss se nærmere på Pandavhæren.

4. "I denne hæren er mange tapre bueskyttere, Yuyudhan, Virat og den store krigskommandant Drupad som er en verdig motstander for de tapre Arjuen og Bheem og..."

Denne hæren består av dem som kan veilede sjeler til Den øverste ånd, som for eksempel Bheem som er en legemliggjørelse av resolute synspunkter, sinnbildet på den ømme hengivelse Arjun og mange andre tapre krigere som for eksempel Satyaki, fylt av godhet, Virat og den store hærføreren Drupad som symboliserer konsekvens og urokkelighet på veien til åndelighet og...

पश्यैतां पाण्डुपुत्राणामाचार्य महतीं चमूम् ।
व्यूढां द्रुपदपुत्रेण तव शिष्येण धीमता ॥ ३ ॥
अत्र शूरा महेष्वासा भीमार्जुनसमा युधि ।
युयुधानो विराटश्च द्रुपदश्च महारथः ॥ ४ ॥

5. "Dhrishtketu, Cehektian og den mektige kongen av Kashi foruten Purujeet og Kuntibhoj og Shaibya, den makeløse blant menn og..."

Dhrishtketu, den urokkelige på post, Chekitan som kan tøyse sine svivende tanker og konsentrere dem om Den øverste ånd. Kongen i den hellige by Kashi, et bilde på det hellige som hviler i kroppens verden. Purujeet, den som seirer over det materielle i alle dets former – simpelt, subtilt og som tjener som middel. Kuntibhoj som erobrer verdslig liv ved å gjøre det som er verdt å gjøre. Og så Shaibya med dydig atferd.

6. "Den tapre Yudhmanyu, den mektige Uttmauj, Saubhadh og Draupadis fem sønner, alle store krigere."

Den heroiske Yudhmanyu med krigersk temperament. Uttmauj med den ubekymrede ånd som bunner i hellig fortrefelighet. Abhimanyu (Saubhadh), Subhadras sønn, med et sinn uten frykt fordi det er fylt av rettferdighet, og de fem sønnene til Draupadi som selv er en form for guddommens dømmekraft. Alle er store krigere som kalles ømhet, skjønnhet, medlidenhet, åndelig likevekt og konsekvens. Alle er kjent for sin evne til å tilbakelegge veien til åndelig oppfyllelse med perfekt dyktighet.

Duryodhan regner opp for sin lærer enn rekke navn fra Pandavs side som representerer noen viktige prinsipper ved åndelig fortrinlighet. Selv om impulsenes konge som er fremmed for Jegets i det vesentlige åndelige karakter, er det uvitenhet (tilknytning) som først motiverer oss til å strebe etter virkeliggjøring av guddommens skatt.

धृष्टकेतुश्चेकितानः काशीराजश्च वीर्यवान् ।
पुरुजित्कृन्तिभोजश्च शैब्यश्च नरपुङ्गव ॥ ५ ॥
युधामन्युश्च विक्रान्त उत्तमौजाश्च वीर्यवान् ।
सौभद्रो द्रौपदेयाश्च सर्व एव महारथाः ॥ ६ ॥

Når det gjelder hans egen side, dveler Duryodhan bare kortvarig ved den. Hvis det hadde vært en reell, ytre krig, ville han ha kommet med en utførlig beretning om hæren sin. Men bare noen få perversiteter blir nevnt, for de må erobres og de kan ødelegges. Bare et halvt dusin av dem blir nevnt, og i kjernen av alle dem bor det en overjordisk tilbøyelighet.

7. "La det være kjent for deg, du verdigste av de to ganger fødte⁸ (Brahminer), navnene på dem som er de mest eminente blant oss, høvdingene i vår hær. De navngir jeg for din informasjon."

"Den verdigste av de to ganger fødte." Slik tiltaler Duryodhan sin lærer Dronacharya før han presenterer for ham høvdingene i hæren sin. "Den verdigste av de to ganger fødte" ville knapt nok ha vært en passende tiltale for en øverstkommanderende hvis krigen hadde vært en fysisk, ytre krig. Geeta dveler faktisk ved konflikten mellom motstridende medfødte impulser, på den tosidige atferd som er Dronacharya. Den materielle verden eksisterer, og det finnes en dualitet hvis vi er det minste isolert fra Gud. Men også trangen til å overvinne denne dualiteten mellom objekt og ånd skriver seg først fra læreren Dronacharya. Det er mangelfull kunnskap som forårsaker denne streben etter opplysning.

Nå er tiden inne til å se på lederne for impulsene som er fiendtlig innstilt til Jegets essensielt hellige karakter.

अस्माकं तु विशिष्टा ये तान्निबोध द्विजोत्तम ।
नायका मम सैन्यस्य संज्ञार्थं तान्ब्रवीमि ते ॥ ७ ॥

8 "To ganger født" på grunn av den åndelige fødselen eller oppvåkningen (tilknytninger) som kommer ved selvstudium og kontemplasjon. ^{back}

8. "Ditt ærverdige jeg, Bheeshm og Karn og også Kripa-seierherre i kriger, Ashwatthama og Vikarn foruten Saumdutti (Bhurishrawa, sønn av Somdutt)."

Øverstkommanderende er Dronacharya selv som symboliserer dobbelt handlemåte. Og så er det stamfaren Bheeshm, selve sinnbildet på villfarelse. Villfarelse er kilden til avvik fra den ideelle tilstand. Siden villfarelsen overlever til siste slutt, er den stamfaren. Hele hæren har gått til grunne, men Bheeshm lever videre. Han ligger bevisstløs på sin seng av piler, men fortsetter likevel å puste. Som Bheeshm er også Karn, en forråder av Jegets hellige karakter og den erobrende krigeren Kripacharya. Kripacharya representerer den medlidende handling av den søkende i tilstanden før selvrealiseringen. Gud er skattkammeret av medlidenhet, og vismannen når den samme tilstand etter oppfyllelsen. Men i perioden fram til fullendelsen, når den tilbedende er fjernet fra Gud, og Gud er fjernet fra ham, når de ikke-åndsbeslektede impulsene fortsatt er sterke og i live og han er beleiret av villfarelse – hvis den søkende føler medlidenhet på dette stadiet, blir han ødelagt. For å ha handlet med medlidenhet måtte Sita gjennomgå straff i Lanka i årevis.^{8A}

भवान्भीष्मश्च कर्णश्च कृपश्च समितिंजयः ।

अश्रुत्थामा विकर्णश्च सौमदत्तिस्तथैव च ॥ ८ ॥

8A Sita var konen til herren Ram som var hovedpersonen i eposet Ramayan. Mor Kaikayi forviste ham til et ensomt liv i skogen. Herren Ram lystret morens ordre og holdt seg i jungelen. Sita ba herren Ram om å gi henne "en gyllen hjort". For å oppfylle sin kones ønske gikk Ram for å hente hjorten, men for hennes egen sikkerhets skyld ba han henne om ikke å forlate den trygge meditasjonshytten uansett hvor sterk fristelsen måtte være mens han var borte og hun var alene. Da Ram hadde gått, så Ravan, det onde konge i Lanka at Sita var alene og ubeskyttet. Kongen traktet etter henne og ville ha henne til kone. Ravan nærmet seg hytten forkledd som vismann. Sita ved medlidende og kom ut for å gi almisser til det hun trodde var en vismann. Ravan utnyttet situasjonen og bar med seg Sita bort. Sita ble holdt som fange i mange måneder etterpå. Hvis Sita hadde ventet til Ram var tilbake, som han hadde instruert henne og ikke gått ut av den trygge meditasjonshytten på grunn av en ubetenksom (det som i buddhistlitteraturen kalles "idiotmedfølelse" – det innebærer å neglisjere sitt eget velvære for å hjelpe andre) medfølelse og medlidenhet for den tiggende vismannen, da ville hun ha unngått all pine og alle problemer som hun ble utsatt for. ^{back}

Vishwamiter kom i unåde fordi han følte ømhet på et slikt stadium. Maharashi Patanjali, veilederen i yog-aforisme, har gitt uttrykk for et lignende syn. "Oppnådde ferdigheter gjennom perfekt meditasjon er absolutt ferdigheter, men de er også like formidable hindringer for den individuelle Sjels anstrengelser for å identifisere seg med Den øverste ånd som seksuelt begjær, sinne, grådighet og villfarelse." Goswami Tulsidas har sagt: "O Garud, mangfoldige er hindringene bygd opp av maya² når vi strever med å løse opp knutene ved egenskapene til naturens forvrengninger av sannheten. Å nå fromhet er oppløftende, men sinnet maner fram den ene fristelsen etter den andre."

Den illusoriske maya hindrer på mange måter. Den gir mennesker fullendelse og ante rikdommer og gjør dem til og med til hellige vesener. Hvis et vesen med en slik fullendelse bare går forbi, får til og med en døende mann ny livskraft. Men til tross for pasientens tilfriskning skal den søkende bli ødelagt hvis han betrakter kuren som sin egen prestasjon. I stedet for én sykdom vil tusen lidelsen sverme mot hans sinn, prosessen med ærbødig kontemplasjon omkring det guddommelige vil bli forstyrret, og han vil vike av fra den rette vei fordi den materielle verden overvelder ham. Hvis målet er fjernt og den søkende føler medlidenhet, er denne handlingene alene nok til å føre til katastrofe for hele hæren. Så han må være på vakt mot følelsen av medlidenhet inntil øyeblikket for den endelige ferdighet, men samtidig er det også sant at medlidenhet er helgenenes kjennemerke. Men før den endelige fullbyrdelsen er medlidenhet den mektigste krigeren blant de onde, demoniske impulser. Derfor er Ashwatthama et bilde på overdreven tilknytning, Vikarn på ubesluttomhet og Bhurishrawa på perpleksitet og forvirring. De er alle høvdingen i livets utoverflytende strøm.

9. "Og (det finnes) mange andre dyktige krigere, utstyrt med tallrike våpen som har forsaket håpet om liv for min skyld."

अन्ये च बहवः शूरा मदर्थे त्यक्तजीविताः ।

नानाशस्त्रप्रहरणाः सर्वे युद्धविशारदाः ॥ ९ ॥

9 Maya: illusjonene hvorved det uvirkelige, fysiske univers betraktes som virkelig eksisterende og atskilt fra Den øverste ånd. ^{back}

Og mange andre tapre krigere er innstilt på, sier Duryodhan til Dronacharya, å kjempe for hans skyld selv om det skulle koste dem livet. Men det er ikke noe nøyaktig tall på dem. Duryodhan påpeker så de medfødte kvalitetene som hver av de to hærene er forsterket med.

10. "Vår hær forsvart¹⁰ av Bheeshm er uovervinnelig, mens deres hær forsvart av Bheem er lett å beseire."

Duryodhans hær, "forsvart" av Bheeshm, er uovervinnelig, mens den oppopperende hæren til Pandav, "forsvart" av Bheem, er lett å erobre. Bruken av tvetydige ordspill som paryaptam og aparyaptam¹¹ er i seg selv et tegn på Duryodhans tvilsomme sinnstilstand. Derfor må vi se omhyggelig på kraften Bheeshm representerer og som alle Kauravs håp hviler på foruten kvaliteten som symboliseres av Bheem som Pandav – utstyrt med guddommens skatt – hviler på. Duryodhan gir så sin siste vurdering av situasjonen.

11. Samtidig som dere holder dere på deres respektive stasjoner i de mange divisjonene, bør dere alle utvilsomt beskytte bare Bheeshm på alle kanter.

Duryodhan beordrer alle sine høvdinge til å være på post og likevel forsvare Bheeshm til alle sider. Kaurav kan ikke nedkjempes hvis Bheeshm er i live og i sikkerhet. Derfor er det obligatorisk for alle Kaurav-høvdingene å forsvare Bheeshm snarere enn å bekjempe Pandav. Dette er gåtefullt. For hva slags "forsvarer"

अपर्याप्तं तदस्माकं बलं भीष्माभिरक्षितम् ।
पर्याप्तं त्विदमेतेषां बलं भीमाभिरक्षितम् ॥ १० ॥
अयनेषु च सर्वेषु यथाभागमवस्थिताः ।
भीष्ममेवाभिरक्षन्तु भवन्तुः सर्व एव हि ॥११ ॥

10 I den gamle hinduistiske krigskunsten hadde hver hær selvfølgelig en øverstkommanderende, men den hadde også en mester, en mann med mot og intelligens som opptrådte som dens "forsvarer".^{back}

11 To motstridende fortolkninger er mulig fordi aparyaptam betyr både "utilstrekkelig" og "ubegrenset", og paryaptam både "tilstrekkelig" og "begrenset".^{back}

er denne Bheeshm som ikke engang kan forsvare seg selv? Det som kompliserer saken enda mer, er at Kaurav også er helt avhengig av ham. Derfor må de sørge for alle mulige slags forsvarsmetoder for ham. Dette er absolutt ingen fysisk kriger. Bheeshm er villfarelse. Så lenge villfarelsen er levende, kan rettferdige impulser ikke bekjempes. "Uovervinnelig" betyr her "vanskelig å bekjempe" mer enn "umulig å bekjempe". Som Goswami Tulsidas har sagt: "Den vanskeligste å erobre er materiens fiendtlige verden, og den som undertrykker den, er virkelig heroisk."

Hvis villfarelsen opphører, opphører også uvitenhet å eksistere, og rester av negative følelser som for eksempel overdreven tilknytning går mot en rask død. Bheeshm er velsignet med død etter ønske. Dermed er begjærets død og villfarelsens død ett og det samme. Denne tanken er blitt så klart uttrykt av Sant Kabir: "Siden begjær er skaper av fødsel og illusjoner, og det er begjær som skaper den materielle verden, er det han som kaster vrak på begjær som ikke kan erobres."

Det som er fritt for selvbedrag, er evig og ikke manifestert. Begjær er illusjon og verdens stamfar. Kabir uttrykker det slik: "Jeget som oppnår frihet fra begjær er forent med den bunnløse, evige, grenseløse virkelighet. Den som er fri for begjær dveler i Jeget og faller aldri i unåde, for han har sitt vesen i Den øverste ånd." I begynnelsen er det mange former for begjær, men til slutt er det bare igjen en lengsel etter realiseringen av Gud. Fullendelsen av dette ønsket markerer også slutten på begjær. Hvis det hadde vært noe høyere, større eller mer verdifullt enn Gud, da hadde man sikkert traktet etter det. Men når det ikke er noe hinsides eller over han, hva annet kan man trakte etter? Når alle ting som kan nås, er oppnådd, er selve begjærets røtter ødelagt, og villfarelsen forsvinner fullstendig. Dette er Bheeshms død etter ønske. Forsvart av Bheeshm er altså Duryodhans hær uovervinnelig på alle måter. Uvitenhet finnes så lenge det er villfarelse. Når villfarelsen er død, dør også uvitenheten.

Pandav-hæren, derimot, forsvart som den er av Bheem, er lett å erobre. Bheem er selve sinnbildet på følelser. "Gud dveler i følelser." Krishn har beskrevet dette som hengivelse. Dette griper til og med

fatt i Gud. Følelsen hengivelse er en from impuls preget av plettfri perfektjon. Den er en beskytter av rettskaffenhet. På den ene siden er den så ressurssterk at den forårsaker en erkjennelse av Den øverste ånd, på den annen side er den så delikat og skrøpelig at denne dagens trofasthet og fastholdelse ofte blir til intet og til og med direkte savn neste dag. I dag beundrer vi en vismann for hans dyd, men dagen etter knurrer og kverulerer vi fordi vi har sett at han fryder seg over det forfinete. Hengivenheten rystes av mistanken om selv den aller minste feil hos den elskede. Impulsen til rettskaffenhet undergraves og båndene til objektet for kjærlig hengivenhet rives over. Slik går det til at Pandav-hæren som forsvares av Bheem, lett kan nedkjempes. Maharashi Patanjali har uttrykt et lignende syn. "Bare meditasjon praktisert i lang tid med konstant hengivelse og ærbødighet kan være fast."

La oss nå lytte til fanfarene fra krigernes konkylier.

12. "Til Duryodhans fryd blåste hans mektige stamfar og den eldste av Kaurav (Bheeshm) i sin konkyllie slik at det lød som et løvebrøl."

Det blåses i konkylier etter at Kaurav har funnet ut av sin styrke. Blåsingene i konkylier er en understreking av intensjonene til hver av høvdingene om hva han kan tilby etter erobringen. Den mektige stamfar Bheeshm, den eldste av Kaurav, blåser i sin konkyllie for å lage et løvelignende brøl som gleder Duryodhans hjerte. Løven står for den forferdelige, tann og klo-siden ved naturen. Håret reiser seg på hodene våre og hjertet slår voldsomt når vi hører løvebrølet i en fredelig, ensom skog selv om vi er mange kilometer unna dyret. Frykt er en egenskap ved naturen, ikke ved Gud. Bheeshm er selve sinnbildet på villfarelse. Hvis villfarelsen varer ved, vil den innhylle den materielle verdens fryktskog vi bebor i et nytt slør av frykt for å gjøre den eksisterende redselen enda mer skremmende. Villfarelse kan ikke tilby annet enn dette. Så fornektelse av den materielle verden

तस्य संजनयन्हर्षं कुरुवृद्धः पितामः ।

सिंहनादं विनद्योच्चैः षड्खंदध्मौ प्रतापवान् ॥१२॥

er det rette skritt for den som streber etter selvrealisering. Verdslige tilbøyeligheter er som en hildring – bare en skygge av uvitenhet, og Kaurav har ingenting å erklære om dette. Tallrike konkylrier blir det blåst i fra deres side samtidig, men de inngyter ingen annen følelse enn frykt. Frykt i varierende grad blir født av hver perversjon. Samtidig kommer også budskapet fra konkylriene til de andre Kaurav-høvdingene.

13. "Da oppsto det brått bråk med konkylrier og pauker, skarptrommer, trommer og kuhorn."

Etter at Bheeshm hadde blåst i sin konkylie, blåses det i tallrike andre konkylrier, og samtidig slås det på trommer. Det er en overveldende lyd. Kaurav har ikke annet budskap enn frykt. Beruset av en fornemmelse av falsk suksess gjør de utoverrettede impulsene som fornærmer og nedverdiger mennesesjelen, forblindelsen enda sterkere.

Nå svarer Pandav, som representerer rettskafne impulser som er i harmoni med Jegets guddommelige karakter, på Kauravs utfordring med sine egne erklæringer, og den første kommer fra Yoheshwar Krishn selv.

14. "Og så blåste også Madhav (Krishn) og Pandus sønn (Arjun), der de satt i den praktfulle vognen trukket av hvite gangere, i sine himmelske konkylrier."

Etter Kaurav blåste også Krish og Arjun i sin praktfulle, hellige vogn trukket av feilfire, hvite hester ("hvitt symboliserer renhet) i sine "himmelske" konkylrier. "Himmelsk" betyr hinsides den materielle verden. Yogeshwar Krishns transcendentale budskap er et løfte om å gi tilbake til sjeler den mest lykkebringende, overjordiske eksistens som ligger bortenfor verdenene til både dødelige og guder og i sannhet hele universet (Brahmlok),¹² som alle er hjem søkt av

ततः शङ्खांश्च भेर्यंश्च पणवानकगोमुखाः ।

सहस्रैवाभ्यन्यन्त स शब्दस्तुमुलोऽभवत् ॥ १३ ॥

ततः श्रेतैहैर्युक्ते महति स्यन्दने स्थितौ ।

माधवः पाण्डवश्चैव दिव्यौ शङ्खौ प्रदध्मतुः ॥ १४ ॥

12 En av de tre verdener i hindutanken: Mrityulok (Jorden – de dødeliges verden), Devlok (himmelen – gudenes verden) og Brahmlok (verdenen som tilhører Brahma som er en mest eldgamle og stamfaren til alle guder, men likevel ikke evig).^{back}

frykt for fødsel og død. Vognen han disponerer, er ikke lagd av gull og sølv og tre. Alt ved ham er himmelsk, vognen, konkylien og derfor også hans budskap. Hinsides disse verdener finnes det bare én unik og ubeskrivelig Gud. Krishns budskap går ut på å etablere en direkte kontakt med dette øverste vesen. Men hvordan skal han bevirke denne tilstanden?

15. "Mens Hrishikesh (Krishn) blåste i sin konkylie Panchjanya, og Dhananjay (Arjun) i konkylien som het Devdutt, blåste Vrikodar¹³ (Bheem) med de ærefryktinngytende dåder på den store konkylien Paandr."

Hrishikesh (sansenes herre), som kjenner alle menneskehjertets mysterier, blåste altså i konkylien Panchjanya. Dette er en kunngjøring av hans hensikt å beherske de fem sanseorganer som tilsvare ord, berøring, form, smak og lukt, og å forvandle deres tilbøyeligheter til hengivelse. Å utøve kontroll over de ville sansene og disiplinere dem til å bli trofaste tjenere er gaven fra en dyktig lærer. Det er virkelig gaven fra en beundret Gud. Krishn er en yogi, en ideell lærer. Som Arjun sier i Geeta: "Herre, jeg er din disippel." Det er bare en dyktig lærer som kan få oss til å gi avkall på alle gjenstander for sanselig nytelse og å se og lytte til og berøre ingenting annet enn den ettertraktede Gud.

Dhananjay (rikdommens seierherre) er den kjærlige hengivelse som oppnår den guddommelig opphøyde tilstand. Hengivelsen er en følelse av ømhet for et ønske objekt, også smerte ved atskillelse og også av og til desillusjon og tårer. Det bør ikke være noe annet for den hengivne enn den etterlengtede Gud. Hvis hengivelsen overfor ham er perfekt, omfatter den dydene som gir adgang til Den øverste ånd. Dhananjay er et annet navn på denne evnen. En slags rikdom er den ytre rikdom som skal til for fysisk livsopphold, men

पाञ्चजन्यं हृषीकेशो देवदत्तं धनञ्जयः ।

पौण्ड्रं दध्मौ महाशङ्खं भीमकर्मा वृकोदरः ॥१५ ॥

13 Vrikodar er fortolket som den med ulvemage som aldri er full. På samme måte blir den hengivnes hjerte som lengter etter Gud, aldri tilfredsstillt. ^{back}

har ingenting med Jeget å gjøre. Den virkelig varige rikdom mennesket har og som han kan kalle sin egen, er realiseringen av sitt Jeg, den innvendige Gud. I Brihadaranyak Upanishad lærer Yagnavalkya sin kone Maitreyi det samme når hun spør ham: "Min herre, hvis hele denne Jorden tilhører meg med alle sine rikdommer, vil jeg gjennom denne besittelsen oppnå udødelighet?" Vismannen svarer: "Nei, livet ditt ville bli som de rikes liv. Ingen kan gjøre seg håp om å bli udødelig gjennom rikdom."

Bheem med de ærefryktingytende dåder blåser på sin store konkylie Paundr som betyr følelse. Hjertet er kilden og boligen til følelser. Derfor kalles Bheem Vrikodar, den med det store hjertet. Du er knyttet til et barn, men denne tilknytningen tilhører i bunn og grunn hjertet ditt. Den manifesterer seg bare i barnet. Følelsen er bunnløs og mektig, og denne følelsen er Bheems store konkylie som det nå blåses på. Tilknytningen han representerer, blir legemliggjort i følelser. Dette er grunnen til at Bheem blåser på konkylie som heter Paundr. Men selv om følelser er mektige, kan de bare være det gjennom kjærlighetens medium. Goswami Tulsidas innerømmer at han har merket at Gud er allestedsnærværende bare gjennom manifestasjonen i kjærlighet.

16. "Kong Yudhisthir, Kuntis sønn, blåste på konkylie Anantvijay, mens Nakul og Sahdev blåste på konkylie sine Sughosh og Manipushpak."

Kong Yudhisthir blåser på konkylie Anantvijay (endeløs erobring). Kunti er selve sinnbildet på pliktfølelse. Og Yudhisthir er legemliggjørelsen av dharm (naturlig fromhet). Hvis troskapen mot fromhet er stabil, vil Anantvijay sørge for at Jeget absorberes i den grenseløse Gud. Den eneste som står fast i kampen, er Yudhisthir, den som ikke lar seg rokke av konfliktene mellom Jeget og den materielle verden, mellom kroppen og den transcendentale Sjel og for hvem essensen i handlingssfæren er blitt avdekket. Han settes i stand til, av Gud som alene er reell, endeløs og uforanderlig, å overvinne alle motsetninger.

अनन्तविजयं राजा कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः ।

नकुलः सहदेवश्च सुघोषमणिपुष्पकौ ॥१६॥

Nakul, som er et symbol på beherskelse,¹⁴ blåser på konkylien som kalles Sugghosh. Når beherskelsen blir fastere, undertrykkes ondskap og rettsinnets dominans proklameres. Sahdev, sannhetens tilhenger, blåser på konkylien som bærer navnet Manipushpak. Vismenn har beskrevet hvert åndedrag som en kostelig rubin. "Så beklagelig det er at vi sløser bort våre åndedragts juveler på likegyldig sladder!" En type satsang er den moralske samtale som edle menn fører, men den egentlige åndelige samtale er innvendig. Ifølge Krishn er bare Jeget sant og evig. Virkelig satsang oppstår når sinnet kaster vrak på alt det ytre og dveler ved Jeget. Denne tilknytningen til sannheten dyrkes av ustoppelig refleksjon, meditasjon og samadhi.¹⁵ Jo mer glede en føler ved å dvele ved den ene virkelighet, desto mer behersker man hvert eneste åndedrag, sinnet og hvordan sansobjekter påvirker Jeget. Den dagen de er helt og fullstendig behersket, er dagen da vi absorberes i den ultimate essens. Å sørge for, som et godt instrument, et harmonisk akkompagnement til Jegets sang er sann satsang.

Den fysiske rubin er hard, men åndedrettets juvel er sartrere enn en blomst. Blomster faller og visner kort tid etter at de blomstrer, og vi kan aldri si at vi kommer til å leve til neste åndedrag. Men hvis det er virkelig tilknytning til Jeget, gjør det at vi erkjenner det høyeste mål ved å sørge for kontroll over hvert åndedrag. Ingenting kan proklameres ut over dette, men hvert hjelpemiddel kommer til nytte når man skal tilbakelegge en viss strekning av veien til åndelig perfektjon.¹⁶ Sanjay sier videre om dette temaet:

14 I yogfilosofien blir sinnets beherskelse akseptert som det andre av de åtte hovedtrinnene i meditasjon.^{back}

15 Samadhi – sinnets og hjertets perfekte sammensmelting med det kontemplerte objekt, det vil si Gud.^{back}

16 En tilstand med løsrivelse fra det materielle univers og en fornektelse av verdslige ønsker.^{back}

17-18. "Kongen av Kashi, en stor bueskytter, Shikhandi som har tatt bolig i Den øverste ånd, den ubeseirede Dhristdyumn, Virat og Satyaki, Drupad og sønnene til Draupadi og Subhadras sønn med de kraftige våpen (Abhimanyu), alle blåste, O Jordens herre, på sine egne konkylier."

Den hellige by Kashi er et sinnbilde på helligdommen som beror i den fysiske kroppen. Når et menneske trekker sitt sinn og sansorganer bort fra alle fysiske ting og konsentrerer seg om Jeget inne i hans kropp, har han som privilegium å smelte sammen med og ta bolig i Gud. Kroppen som er i stand til en slik forening, er Kashi. Den øverste ånd har bolig i og gjennomsyrrer hver eneste kropp. "Parmeshwasah" betyr altså her snarere å ta bolig i Den øverste ånd enn en "mektig kriger".

Shikhandi står for avvisning av shikha-sutr¹⁷ (hellige tegn som tradisjonelt bæres av hinduer). Det finnes mennesker som tror at de har oppnådd forsakelse bare fordi de har barbert seg på hodet, kastet fra seg sine hellige tråder og sluttet å tenne ild. Men de tar feil, for det er faktisk slik at shikha symboliserer et mål som må nås, og sutr handlingers fortjenestefullhet i en tidligere eksistens (sanskar).¹⁸ Sanskar-kjeden er intakt så lenge Gud ennå ikke er erkjent. Hvordan kan det finnes sann forsakelse før oppfyllelsens øyeblikk? Før det skjer er vi bare underveis. Villfarelsen tar først slutt når den ønskede Gud er nådd og det fortjenstfulle i tidligere gjerninger er redusert

काश्यश्च परमेश्वासः शिखण्डीच महाराथः ।

धृष्टद्युम्नो विराटश्च सात्यकिश्चापराजितः ॥१७ ॥

द्रुपदो द्रोपदेयाश्च सर्वशः पृथिवीपते ।

सौभद्रश्च महाबाहुः षडखान्दध्मुःपृथक् पृथक् ॥१८ ॥

17 Shikha er en hårlokk som vokser på issen, og sutr er den hellige eller ofrede tråd som hinduer bærer. Mahabharat forteller at Shikhandi, for å unngå problemer takket være hennes svigerfar Hiranyavarman – hun ble gift med datteren hans etter et bedrageri – klarte hun etter store prøvelser å bytte kjønn med en yaksh. Etter å ha byttet kjønn klarte Shikhandi senere i Maharabhat-krigen å drepe Bheeshm som nektet å kjempe mot en kvinne.^{back}

18 Ordet har også flere andre betydninger, for eksempel perfektjon, hellige riter osv.^{back}

til ingenting. Det er altså Shikhandi som viser seg å være den som setter en stopper for Bheeshm, sinnbildet på villfarelse og selvbedrag. Shikhandi representerer den unike kvalitet som er avgjørende viktig for mennesket som velger refleksjonens vei. Det er en virkelig mektig kjemper på hans side.

Dhristdyumn, det standhaftige sinn som oppskatter tro på den universelle, uforanderlige guddom, og Virat, som er i stand til å fatte den store Guds allestedsnærvær, er hovedbestanddelene i hellig fortrinnslighet. Det kan aldri skje et fall fra fromhet så lenge det er sannhet eller et ønske om å gruble over sannheten, den beskytter oss alltid mot å bli slått på flukt i krigen mellom ånd og materie.

Drupad, som representerer idealet konsekvens og standhaftighet i utøvelse av plikt, de fem sønnene til den meditasjonslignende Draupadi, symboler på medlidenhet, ømhet, skjønnhet og åndelig likevekt, som alle er store krigere som hjelper til i strebingen etter det ønskede mål, og den langarmede Abhimanyu, blåser alle sammen på sine egne konkylrier. "Arm" er et symbol på handlingssfæren. Når sinnet er fritt fra frykt, blir dets rekkevidde umåtelig forstørret.

Sanjay henvender seg altså til Dhritrasht og gjør ham kjent med hvordan høvdingene i Pandav-hæren har kommet med sine proklamasjoner med konkylriere sine. Hver enkelt av dem er en forutsetning for å kunne krysse en viss lengde av veien til åndelig frigjøring. Å iakttå dem er nødvendig, og det er grunnen til at de er regnet opp i detalj. Men etter disse innledende stadiene har vi den strekningen av veien som ligger hinsides det sansende sinn og intellektet. Dette er lengden som man bare klarer å tilbakelegge ved velsignelsen at den store Gud våkner i Jeget. Han står opp fra Jeget som visjon og er selvinnlysende.

19. "Den høye støyen som gir gjenlyd i himmelen og på Jorden, trengte inn i hjertene til Dhritrashts sønner."

स घोषो धार्तराष्ट्राणां हृदयानि व्यदारयत् ।

नभश्च पृथिवीं चैव तुमुलो व्यनुनादयन् ॥ १९ ॥

Den store støyen som gir ekko i himmelen og på Jorden, sønderriver hjertene til Dhritrashts sønner. Her finnes Pandav-hæren også, men hjertene som sønderrives, er bare de som tilhører Dhritrashts sønner. Når Panchjanya's manna, som består av sann kunnskap, ødeleggelse av ondskap og bekreftelse av fromhet, begynner å strømme, kan ikke Kurav-hjertene med sine syndige og utadrettede impulser unngå å bli sønderrevet. Deres kraft svekkes litt etter litt. Og hvis prosessen lykkes, opphører forblindelsen fullstendig.

20-22. "Da, O konge, etter å ha sett Dhritrashts sønner på rekke og rad, da kastevåpen skulle begynne å regne, løftet Kuntis sønn (Arjun), hvis merke bar bildet av Hanuman, sin bue og sa dette til Hrishikesh: 'O Achyut (Krish), sett vognen min mellom de to hærene slik at jeg kan holde øye med dem som har stilt seg opp til kamp og vite hvem jeg må bekjempe i det kommende slaget."

Sanjay, sinnbildet på selvbeherskelse, klarer å opplyse sinnet som ligger under et dekke av uvitenhet ved å påpeke at bortsett fra de andre eksemplariske hærførerene i Pandav-hæren, finnes Hanuman-merket til Arjun. Hanuman, et symbol på sann forsakelse. Fornektelse av verden og ønsket om å kaste vrak på den er kjennetegnet på Arjuns kampfane. Enkelte fortolkere har kalt denne fanen "apemerket" fordi den blafrer så voldsomt. Men dette er uakseptabelt for primaten som er avbildet på fanen, er ikke noen vanlig ape, men Hanuman selv som har hevet seg over alle distinksjoner. For ham er ære og vanære det samme. Å si fra seg

अथ व्यवस्थितान्दृष्ट्वा धार्तराष्ट्रान्कपिध्वजः ।
प्रवृत्ते शस्त्र सम्पाते धनुरुद्यम्य पाण्डवः ॥२०॥
हृषीकेशं तदा वाक्यमिदमाह महीपते ।
सेनयोरुभयोर्मध्ये रथं स्थापय मेऽच्युत ॥२१॥
यावदेतान्निरीक्षऽहं योद्धुकामानवस्थितान् ।
कैर्मया सह योद्धव्यमस्मिन् रणसमुद्यमे ॥२२॥

trangen til materielle gjenstander som er hørt eller sett eller verdslige objekter og sanselige nytelser, er forsakelse. Etter å ha sett Dhritrashtra sønner stå oppstilt idet kastevåpnene skal brukes, løfter Arjun, som har som særegent motto forsakelse, buen sin og snakker til Hrishikesh, herren over sanser og kjenner av hjertets mysterier, og kaller ham "ufeilbarlig". Han ber vognføreren om å plassere vognen mellom de to hærene. Men det han sier, er ikke kommandoord til en vognfører, men en bønn fra en hengiven til den dyrkede, en dyktig lærer. Men hvorfor vil han ha Krishn til å stoppe vognen?

Arjun vil forsikre seg om hvilke krigerne som er klare til kamp og hvem han må bekjempe i denne krigen.

23. "Siden jeg vil observere dem som har samlet seg her for å kjempe for å behage Dhritrashtra ondsinnete sønn (Duryodhan i slaget."

Arjun vil at vognen skal plasseres foran Kaurav slik at han kan se kongene som lengter etter kamp og som har gått med den ondsinnete Duryodhan for å gjøre ham lykkelig – Duryodhan som står for den ytterste grad av tilknytning. Arjun ønsker å observere nøye kongene som har samlet seg for å kjempe i krigen for forblindelsens sak.

24-25. "Tilsnakket på denne måten av Gudakesh,¹⁹ O etterkommer av Bharat (Dhritrashtra), plasserte Hrishikesh den enestående vognen mellom de to hærene foran Bheeshm, Dron og alle de andre kongene, og sa: 'Se, O sønn av Pritha²⁰ (Arjun), de forsamlede Kuru."

योत्स्यमानानवेक्षेऽहं य एतेऽत्र समागताः ।

धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेर्युद्धे प्रियचिकीर्षवः ॥ २३ ॥

संजय उवाच : एवमुक्तो हृषीकेशो गुडाकेशेन भारत ।

सेनयोरुभयोर्मध्ये स्थापयित्वा रथोत्तमम् ॥ २४ ॥

भीष्मद्रोणप्रमुखतः सर्वेषां च महीक्षिताम् ।

उवाच पार्थ पश्यैतान्समवेतान्कुरुनिति ॥ २५ ॥

19 Den som har erobret søvn. ^{back}

20 "Pritha" er et annet navn på Kunti. Det finnes også i "Parth" og assosieres med parthiv som betyr "lagd av støv". Betydningen ligner på "Støv er du." ^{back}

Sanjay forteller Dhritrashtra at han, etter anmodning fra Arjun, som har mestret søvn, og Krish, som vet alt som er verdt å vite om sinn og hjerte, plasserer vognen med makeløs skjønnhet midt mellom alle kongene som har som har gjort krav på Jorden som er kroppen i makrokosmos, og ber Parth betrakte de samlede Kaurav. Den "fortrinnlige" vogn det er snakk om, er ikke lagd av gull eller sølv eller noe materielt stoff. Fortrinnlighet defineres i denne verden ut fra sin behagelighet eller ubehagelighet for den dødelige kropp. Men et slikt syn er villledende, for bare det er behagelighet som alltid er ett med det virkelige, Jeget, og som ikke har noe syndig eller urent ved seg.

26-1/28. "Parth så da i de to hærene onkler, grandonkler, lærere, onkler på morssiden, brødre, sønner, sønnesønner og venner foruten svigerfedre og de som vil hans beste. Da han så alle disse slektningene samlet, ble han overveldet av en intens medlidenhet, og han sa dette i stor sorg:"

Parth, den perfekte skarpskytter som har lagd en vogn av sin jordformede kropp,²¹ betrakter hæren og ser sine slektninger. Det bemerkelsesverdige er at i de to hærene ser han bare sin egen familie, familiene til onkler på morssiden og svigerfedre, venner og lærere. Ifølge det de lærde har kommet til, besto de to Mahabharat-hærene av 18 akshauhini vogner, elefanter, hester og fotsoldater, noe som er omtrent 650 millioner, et svært stort tall. Det er knapt nok nødvendig å si at verden i dag står overfor alvorlige problemer med

तत्रापश्यत्स्थितान्पार्थः पितृनथ पितामहान् ।
आचार्यान्मातुलान्भ्रातृन्पुत्रान्पौत्रान्सरवींस्तथा ॥२६॥
श्वशुरान्सुहृदश्चैव सेनयोरुभयोरपि ।
तान्समीक्ष्य स कौन्तेयः सर्वान्बन्धूनवस्थितान् ॥२७॥
कृपया परयाविष्टो विषीदन्निदमब्रवीत् ॥१-२८॥

21 I Upanishad Katha sier dødskongen til Nachiket: "Vit at kroppen er vognen, Jeget passasjeren, intellektet vognføreren og sinnet tømmene."^{back}

mat på grunn av en stigende befolkning. Hvordan skal vi forstå det når vi blir fortalt at bare tre eller fire familier av Arjuns slektninger er så mangfoldige? Er det mulig for noen familie å være så enorm? Svaret må bli negativt. Det vi har her, er en framstilling ikke av fysiske hærer, men av et område av sinnet og hjertet. Arjun overveldes av en dyp medlidenhet når han ser alle sine slektninger klare til kamp, og han er sorgtung når han snakker. Han sørger fordi han innser at han må bekjempe sin egen familie.

2/28-30. "Arjun sa: "Å se slekt og venner på denne måten, oppstilt for å føre krig, O Krishn, gjør at lemmene mine blir svake, munnen min tørr, kroppen min skjelver, håret reiser seg på hodet mitt, Gandeev (Arjuns bue) glir ut av hendene på meg, huden min brenner over det hele, jeg klarer ikke å stå og mitt sinn er omtåket."

Når Arjun ser på denne ansamlingen av slektninger, tar det motet fra ham. Kroppen hans blir treg, munnen er tørr, lemmene hans skjelver og håret reiser seg på hodet hans. Gandeev faller ut av hånden hans, og huden hans er varm. Han er ytterst nedfor ved utsiktene til en krig der hans egne slektninger står imot ham. Han er forvirret. Han jamrer over at han ikke engang klarer å stå skikkelig og se framover.

31. "Jeg ser, O Madhav (Krishn), lite lovende tegn, og jeg kan ikke øyne noe gunstig ved tanken på å slakte ned slektninger i slaget."

Arjun ser illevarslende tegn i den nært forestående krigen. Han ser ingenting heldig i å skulle drepe sin egen familie. Hvordan kan det komme noe godt ut av slike drap?

अर्जुन उवाच: दृष्ट्वेमं स्वजनं कृष्ण युयुत्सुं समुपस्थिम् ॥२-२८ ॥
सीदन्ति मम गात्राणि मुखं च परिशुष्यति ।
वेपथुश्च शरीरे मे रोमहर्षश्च जायत ॥२९ ॥
गाण्डीवं सस्रसते हस्तात्वक्चैव परिदह्यते ।
न च शक्नोम्यवस्थातुं भ्रमतीव च मे मनः ॥ ३० ॥
निमित्ताननि च पश्यामि विपरीतानि केशव ।
न च श्रेयोनुपश्यामि हत्वा स्वजनमाहवे ॥ ३१ ॥

32. "O Krishn, jeg trakter verken etter seier eller noe rike og dets gleder, for hva tjener overherredømme oss, O Govind (Krishn), eller glede, ikke engang livet selv?"

Hele Arjuns familie står på randen av krig. Han ønsker seg verken seier eller kongeriket som denne seieren kan gi ham, heller ikke gledene ved dette kongeriket. Hvilken nytte kan han ha av et kongerike eller glede eller livet? Han oppgir så grunnene til sin motvilje mot å kjempe i krigen:

33. "De som gjør at vi trakter etter et kongerike, gleder og fornøyer, er samlet her og setter på spill både sine liv og sin rikdom."

Familien som gjør at Arjun har ønsket lykken ved et kongerike og andre gleder, står nå oppmarsjert på slagmarken og risikerer livet. Hvis han hadde ønsket seg et kongerike, så var det for deres skyld. Hvis han hadde traktet etter gledene ved rikdom og fråtsing, var det fordi han ville nyte dette sammen med slekt og venner. Men nå ønsker han seg verken rikdom eller gleder, ikke fornøyer, fordi han ser at slektningene hans står imot ham uten håp om å få leve. Uansett hva han hadde ønsket seg, var det viktig for ham for deres skyld. Men han trenger ikke disse tingene hvis han må skaffe seg dem på bekostning av slektningene sine. Ønsker finnes bare så lenge det er familiebånd. Til og med en fattig mann som bare har en rønne å bo i, vil ikke akseptere et imperium som strekker seg over hele verden hvis han må drepe sin familie, venner og slektninger. Arjun sier det samme. Han liker gleder og elsker seier, men hva skal det være godt for hvis nettopp de menneskene han ønsker disse godene for, ikke lenger er sammen med ham? Hva nytter det med gleder og fornøyer når de er borte? For hvem er menneskene han blir nødt til å drepe i krigen?

न काङ्क्षे विजयं कृष्णं न च राज्यं सुखानि च ।
किं नो राज्येन गोविन्द किं भोगैर्जीवितेन वा ॥३२॥
येषामर्थे काङ्क्षितं नो राज्यं भोगाः सुखानि च ।
त इमेऽवस्थिता युद्धे प्राणांस्त्यक्त्वा धनानि च ॥ ३३ ॥

34-35. "Lærere, onkler, nevøer såvel som grandonkler, onkler på morssiden, svigerfedre, grandnevøer, svogere og andre slektninger. Selv om de kan komme til å drepe meg, har jeg ikke noe ønske om å ta livet av dem, O Madhusudan²² (Krishn), ikke engang for et rike som består av tre verdener, enda mindre for denne verden alene."

Menneskene som skal drepes, er Arjuns eget kjøtt og blod. Som han med sorg sier til Krishn, har han ikke noe ønske om å skade slektningene sine selv om han kan miste seg eget liv på grunn av dem, selv om han kunne herske over alle de tre verdener.

I en hær som består av omkring 650 millioner menn, kan Arjun bare se sin egen familie. Hvem er egentlig disse utallige slektningene? Arjun er i sannhet et bilde på øm hengivenhet. Hans dilemma er det enhver hengiven står overfor når han legger ut på veien til tilbedende forgudelse (bhajan). Det er alles ønske at han skal nå den høyeste virkelighet gjennom ærbødighet og gudsyndyrkelse. Men han fylles av desperasjon, når han under en erfaren og dyktig lærers veiledning etter hvert forstår det fundamentale preget i konflikten mellom den materielle kroppen og det guddommelige jeget og innser hvem det er han må føre krigen sin mot. Han ønsker at hans fars familie, hans kones familie, hans mors onkels familie, mennesker som elsker ham, venner og lærere alle skulle få leve lykkelige sammen med ham og at han, samtidig som han sørger for dem, også skulle nå fram til Gud. Derfor blir han forvirret når han konfronteres med det faktum at for å kjempe seg videre i sin tilbedelse, må han oppgi sin familie. På grunn av hans tilknytning forvirres han av utsiktene til å kutte over familiebåndene, og det tar motet fra ham.

आचार्याः पितरः पुत्रास्तथैव च पितामहाः ।

मातुलाः श्वशुराः पौत्राः श्यालाः सम्बन्धिनस्तथा ॥३४॥

एतान्न हन्तुमिच्छामि घ्नतोऽपि मधुसूदन ।

अपि त्रैलोक्यराजस्य हेतोः किं नु महीकृते ॥३५॥

22 Et tilnavn til Vishnu, den første guddommen i den hinduistiske treenigheten.

Min edle lærer, den ærverdige Paramhans²³ Parmanand Ji pleide å si: "Å være en sadhu (asket) er det samme som å dø." Selv om universet har vesener som han betrakter som levende, så finnes det ingen som asketen kan betrakte som tilhørende hans egen familie. Så lenge det eksisterer en slik, er følelsen av tilknytning der fortsatt. Når det gjelder denne svakheten, er den som streber etter å realisere sitt Jeg, bare en vinner når han kaster vrak på og ødelegger sin tilknytning og også andre lignende følelser. Hva er denne verden annet enn en forlengelse av tilknytningens bånd? Hva kan vi oppnå når disse båndene er borte? Verden som vi kjenner den, er bare en forlengelse av sinnet. Yogeshwar Krishn har framstilt den samme forlengelsen av sinnet som verden. Mennesket som har motstått og undertrykt dens kraft, har erobret hele universet. Krishn sier til Arjun i 19. vers i kapittel 5: "Hele kosmos overvinnes også i denne verden av dem som har likevektige sinn." En slik tilstand med ro og mental likevekt er mulig ved fullstendig utryddelse av egoet. Dette frigjør sinnet fra dets selvsentrerte underdanighet overfor den materielle verden. Etter at egoet har opphørt å eksistere, er bare Jeget igjen i en ren tilstand. Dette er altså måten å oppnå frelse og endelig salighet (brahmavastha) på, dette som overgår naturens forgjengelige liv. Det er slik at de som har realisert denne tilstanden, ikke er underkastet begrensningen i den materielle verden.

Det er ikke bare Arjun som er forvirret. Hengiven tilknytning finnes i alle hjerter, og alle med en slik følelse befinner seg i en forvirret tilstand. Slekt og venner står alltid i forgrunnen i et menneskes bevissthet. I begynnelsen tror han at hans hellige tilbedelse vil hjelpe ham i forsøkene på å gjøre slektingene lykkelige. Men hva skal han gjøre med lykken hvis hans eget folk ikke lenger er sammen med ham? Det er slik Arjun har det. Hans visjon har hittil være begrenset til gledene som kan fås fra et kongerike og himmelen. Han har hittil sett for seg den endelige lykke i form av

23 Forfatterens lærer-veileder. Paramhans er en ærestittel som brukes på en asket av høyeste orden, en som har lært perfekt kontroll over sansene gjennom abstrakt meditasjon. ^{back}

himmel og et rike som består av de tre verdener. Hvis det er noen virkelighet i tillegg til dette, har Arjun foreløpig ingen anelse om det.

36. "Hvilken lykke kan vi oppnå, O Janardan²⁴, ved å drepe disse sønnene til Dhritrasht? Bare synd vil bli vårt lodd hvis vi dreper disse onde menneskene."

Hvilken lykke kan Arjun få av å drepe Dhritrashts sønner? Dhritrasht betegner "den skamløse og lastefulle nasjon,"²⁵ og født av den er Duryodhan, bildet på forbindelse. Men vil drapet på en så ond slektning gjøre Arjun og Krishn lykkelige? Kaurav er syndig, men Pandav vil bare ha gjort seg skyldig i synd hvis de dreper dem. Vi kaller mennesker onde hvis deres levebrød ikke er preget av fromhet. Men de verste forbryterne er faktisk de som legger hindringer i veien for Jeget. De groveste synderne i denne sammenhengen er begjær, vrede, grådighet og overdreven tilknytning som hindrer realiseringen av Jeget.

37. "Det er altså ikke opp til oss å drepe Dhritrashts sønner, for hvordan kan vi være lykkelige, O Madhav (Krishn), hvis vi dreper våre egne slektninger?"

Er det ikke overraskende at Kaurav i dette øyeblikket oppfattes som slekt og venn? Kom de ikke til slagmarken som fiender? Fysiske forhold oppstår i virkeligheten av uvitenhet. Han er min onkel på morssiden, her er min kones familie, dette er mitt eget folk. Hva er alt dette annet enn uvitenhet? Vi har mennesker som er hengivne overfor oss og vi har vår familie og vi har vår verden, men alt dette har vi bare så lenge det er tilknytning. Alle slike bånd rives over når det ikke lenger er tilknytning. Det er grunnen til at til og med svorne fiender nå fortøner seg for Arjun som slektninger. Uten uvitenhet og

निहत्य धार्तराष्ट्रान्नः का प्रीतिः स्याज्जनार्दन ।
पापमेवाश्रयेदस्मान् हत्वैतानाततायिनः ॥३६॥
तस्मान्नार्हा वर्यं हन्तुं धार्तराष्ट्रान्स्वबान्धवान् ।
स्वजनं हि कथं हत्वा सुखिनः स्याम माधव ॥३७॥

24 Enda et av Krishns tilnavn. Det betyr "den som er dyrket-anmodet om rikdom og emansipasjon". ^{back}

25 "Dhrisht" (lastefullhet) + rasht (nasjon) = Dhritrasht. ^{back}

tilknytning kan tanken på familie ikke eksistere. Men paradoksalt nok er det denne uvitenheten som også utløser den første trang til kunnskap. Enkelte store menn som Bhartrihari og Tulsidas ble drevet til fornektelse av sine ektefeller, mens det finnes eksempler på mange andre som har gått den samme veien av desillusjon på grunn av en stemors opptreden.

38-39. "Selv om de, med sine sinn fordervet av grådighet, har de (Kaurav) ingen bevissthet om det onde de bedriver når de ødelegger familier og ved å være forræderiske overfor venner, hvorfor skulle så vi, O Janardan, som vet at det er ondt å ødelegge familier, ikke snu oss bort fra den syndige handlingen?"

Kaurav beveger seg bort fra rettskaffenhet på grunn av sin arroganse og grådighet, og de blir blinde for synden de begår ved å ødelegge familier og praktisere forræderi overfor venner. Dette er deres feil. Men hvorfor, vil Arjun vite av Krishn, skulle de selv, som kjenner ondskaperen i å ødelegge familier, ikke avstå fra forbrytelsen? Det som fortjener spesiell oppmerksomhet her, er Arjuns tro på at ikke bare han, men også Krishn er i ferd med å gjøre den samme feilen. Dermed anklager han også indirekte Krishn. Enhver novise som søker tilflukt til en dyktig lærer, tenker på samme måte. Arjun har inntrykk av at problemet som plager ham, kanskje ikke har dukket opp hos Krishn. Uansett er de begge fornuftige menn, og det forlanges av dem at de tenker på de onde konsekvensene av å ødelegge en familie.

यद्यप्येते न पश्यन्ति लोभोपहतचेतसः ।
कुलक्षयकृतं दोषं मित्रद्रोहे च पातकम् ॥ ३८ ॥
कथं न ज्ञेयमस्माभिः पापादस्मान्निवर्तितुम् ।
कुलक्षयकृतं दोषं प्रपश्यद्भिर्जनार्दन ॥ ३९ ॥

40. "Når en familie ødelegges, går dens hellige tradisjoner tapt, og ugudelighet fører til at hele familien mister sine verdier."

Hittil har Arjun sett på familietradisjoner som den evige (Sanatan) Dharm. Han tror også at med tapet av disse tradisjonene, er familier nedtyngnet av synd.

41. "Når synden seirer, O Krishn, fjerner kvinner i familien seg fra dyd, og når de er ukyske, O etterkommer av 'Vrishnis (Varshneya: Krishn), skapes det en ugudelig blanding av klasser (varnsankar)."

Når syndige væremåter dominerer en familie, mister kvinnene sin kyskhet, og det oppstår en sammenblanding av forskjellige klasser, uforenelige kulturer og levemåter. Ifølge Arjun skjer denne syndefulle sammenblandingen når kvinner mister sin dyd. Men Krishn motsier dette: "Jeg er helt ut tilfreds i Jeget, og det er ikke noe mer verdifullt som er utenfor min rekkevidde. Men jeg fortsetter å praktisere meditasjon og forsakelse, og oppfordrer andre til å gjøre det samme. Men dette er bare midler og ikke målet, og når målet er nådd, hvem bryr seg om midlene? Så hvis den som utretter noe, i likhet med meg, neglisjerer midlene, vil etterfølgerne hans som presterer mindre, etterligne ham, og også de vil gi opp de nødvendige midlene. De forvirres og viker bort fra veien til Selvrealisering, og så går de til grunne." De makter ikke sanne prestasjoner, men skryter tomt som om de var perfekte. Denne etterligningen skaper et kaos. Det finnes ikke noe skille mellom de fortjente og de ufortjente. Denne forvirringen er varnsankar, og læreren selv holdes ansvarlig for denne uordenen. Dette er grunnen til at en ideell lærer alltid underviser gjennom sin egen livsførsel.

Men inntil videre foretrekker han å holde seg taus, og Arjun fortsetter med sine utlegninger om det onde ved varnsankar.

कुलक्षये प्रणश्यन्ति कुलधर्माः सनातनाः ।
धर्मे नष्टे कुलं कृत्स्नमधर्मोऽभिवत्युत ॥ ४० ॥
अधर्माभिभवात्कृष्ण प्रदुष्यन्ति कुलस्त्रियः ।
स्त्रीषु दुष्टासु वाष्णोय जायते वर्णसङ्करः ॥ ४१ ॥

42. "Den ugudelige klasseblandingen dømmes ødeleggeren av familien foruten familien selv til helvete, for deres forfedre, som fratras offer i form av riskaker og vandrikkoffer, faller (fra deres himmelske tilholdssted)."

Det er en varnsankar-kvalitet å sende familier og deres ødeleggere til helvete. Når deres forfedre ikke får sine riskake-ofre, mister de også sine himmelske hjem. Nåtiden ødelegges, fortidens forfedre faller og og ettertiden vil pogså synke ned i helvete. Ikke bare dette, men –

43. "Synden som begås av ødeleggere av familier som forårsaker klasseblanding, setter en stopper for den tidløse dharm for både kaste og familie."

Ifølge Arjun ødelegger det onde ved varnsankar tradisjonene til både familier og deres ødeleggere. Han mener at familietradisjoner er uforanderlige og evige. Men Krishn imøtegår dette siste ved å hevde at Jeget alene er den uforanderlige og evige Sanatan Dharm.²⁶ Før et menneske har realisert essensen i denne Sanatan Dharm, gir han troverdighet til en eller annen tradisjon. Dette mener Arjun i øyeblikket, men etter Krishns syn er dette en ren illusjon.

सङ्करो नरकायैव कुलघ्नानां कुलस्य च ।
पतन्ति पितरो ह्येषां लुप्तपिण्डोदकक्रियाः ॥ ४२ ॥
दोषैरैतैः कुलघ्नानां वर्णसङ्करकारकैः ।
उत्साद्यन्ते जातिधर्माः कुलधर्माश्च शाश्वताः ॥ ४३ ॥

26 Sanatan er "det evige". Sanatan Dharm kan dermed tolkes tilnærmet som det uforanderlige, evige, guddommelige prinsipp som besjeler alle ting og vesener og som setter dem i stand til å realisere seg selv. Sanatan er også Gud allmektig og dyder som avdekker ham. Verdier som avdekker ham inne i hjertet, er Sanatan Dharm.^{[back](#)}

44. "Vi har hørt, O Janardan, at helvete virkelig er et jammerlig tilholdssted for mennesker i uendelig lang tid når tradisjonene til deres familier er blitt ødelagt."

Mennesker som har fått ødelagt familietradisjonene sine, må forbli i helvete i det uendelige. Men det betydningsfulle er at Arjun bare har hørt dette. Han tror at når en familie ødelegges, blir ikke bare dens tradisjoner, men også dens uforanderlige, evigvarende dharm ødelagt. Han setter likhetstegn mellom tradisjoner og Sanatan Dharm. Det er vel kjent, sier han, at et menneske må lide i helvete når det mister sin dharm. Men dette er bare noe han har hørt, ikke sett, men bare hørt.

45. "Fristet av gledene ved midlertidig makt, hvilken gruffull forbrytelse har vi bestemt oss for å begå ved å drepe slekt og venner!"

Der er beklagelig at selv om de har visdom, har de bestemt seg for å begå en alvorlig synd ved å drepe sine egne familier på grunn av griskhet etter kongelig makt og de gleder som følger med den. På dette tidspunktet mener Arjun at hans kunnskap ikke på noen måte er mindre enn Krishns. Som allerede nevnt, føler alle som søker det slik i begynnelsen. Ifølge Mahatma Buddha vil et menneske som bare har delvis kunnskap, oppfatte seg selv som et skattkammer av visdom, men når han begynner å lære andre halvpart av visdommen han må skaffe seg, ser han på seg selv som en stor tosk. På samme måte oppfatter Arjun seg selv som en klok mann. Han tar seg den frihet å forsøke å overbevise Krish om at det rett og slett ikke er mulig at deres syndefulle handling kan få noe gunstig resultat, og også at beslutningen om å ødelegge familien deres, er motivert av ren grådighet etter overherredømme og de glede som følger med det. Egentlig begår de en forferdelig feil. Han er overbevist om at feilen ikke bare er hans, og han angriper Krishn når han bemerker at feilen også er hans. Og til slutt kommer han med sitt endelige syn på saken:

उत्सन्नकुलधर्माणां मनुष्याणां जनार्दन ।

नरकेऽनितं वासो भवतीत्यनुशुश्रुम ॥ ४४ ॥

अहो बत महत्पापं कर्तुं व्यवसिता वयम् ।

यद्राज्यसुखलोभेन हन्तुं स्वजनमुद्यताः ॥४५ ॥

46. "Jeg vil virkelig foretrekke utsiktene til å bli drept av Dhritrashters bevæpnede sønner mens jeg selv er ubevæpnet og uten å yte motstand."

At han blir drept av Dhritrashters bevæpnede sønner mens han selv er ubevæpnet og ikke yter motstand, vil ifølge Arjun være en gunstig begivenhet. Historien vil da huske ham som en storsinnet mann som forhindret en krig ved å ofre sitt eget liv. Mennesker ofrer livet for lykken til sårbare, uskyldige barn slik at familien kan blomstre. Mennesker reiser til utlandet og bor i luksuriøse herskapsbus, men etter to dager begynner de å lengte etter skuret sitt som de har forlatt. Så sterk er tilknytningen. Til grunn for Arjuns følelse ligger det at dette vil bli gunstig selv om han blir drept uten å gjøre motstand av Dhritreshtrs bevæpnede sønner, for det vil sikre at familiens barn vil få et rikt og lykkelig liv.

47. "Sanjay sa: 'Arjun snakket slik med sorg på slagmarken, la til side pil og bue og satte seg i vognen.'"

Med andre ord, Arjun trekker seg ut av konflikten mellom den fysiske kropp – handlingens sfære – og det innvendige Jeget med sin bevissthet om Gud.

Geeta er en undersøkelse av kshetr-kshetragya-krigen: konflikten mellom den materielle kropp som handler og den fullendte Sjel som alltid er bevisst om sin forening med Den øverste ånd. Som en åpenbaringssang streber den etter å vise hva Gud må være i all sin guddommelige herlighet. Sfæren som sangen hyller, er en slagmark: kroppen med sine doble, motsatte impulser som utgjør "Dharmkshetr" og "Kurukshtetr".

यदि मामप्रतीकारमशस्त्रं शस्त्रपाणयः ।

धार्तराष्ट्रा रणे हन्युस्तन्मे क्षेमतरं भवेत् ॥ ४६ ॥

एवमुक्त्वार्जुनः संख्ये रथोपस्थ उपाविशत् ।

विसृज्य सशरं चापं शोकसंविग्णमानसः ॥ ४७ ॥

Som vi har sett, tar det første kapitlet for seg den respektive strukturen og grunnlaget for styrken som karakteriserer motstanderne. Blåsingene i konkyljer kunngjør deres taperhet og også deres intensjoner. Så får vi en gjennomgang av hærene som skal utkjempe krigen. Den tallmessige styrken er beregnet til omkring 650 millioner, men antallet er i virkeligheten uendelig. Naturen rommer to synspunkter som er relevante for de motsatte impulsene som støter sammen på slagmarken. Først har vi det innoverrettede sinn som alltid tar sikte på realisering av Jeget og ser opp til den elskede Gud. På den annen side har vi det utoverrettede sinn som er opptatt av den materielle verden og domineres av syndefulle impulser. Det første setter jeget i stand til å være absorbert i den mest sublimе dharm som er legemliggjort i Gud, mens det andre klekker ut illusjoner (maya) om at den materielle verden virkelig eksisterer og er atskilt fra Den øverste ånd. Det første skritt den veifarende tar, er å søke moralsk fortrinnsighet for å undertrykke syndefulle impulser. Derfor vil sansningen av og foreningen med den uforanderlige, evige Gud bevirke at også behovet for rettskaffenhet blir borte, og det endelige resultat av krigen mellom det materielle og det åndelige blir åpenbart.

Når vi betrakter hærene på livets slagmark, ser vi våre egne familier, og de må ødelegges. Verden er bare en forlengelse av tilknytninger. Tilknytning til familien viser seg å være en hindring i det første stadium av gudsdyrkerens hengivenhet overfor det ønskede mål. Han blir rystet når han oppdager at han vil bli nødt til å skille lag med sine nærmeste og kjæreste og behandle dem som om de aldri har eksistert. Han finner ingenting annet enn ugunstig skade ved å ødelegge sine nærmeste. I likhet med Arjun forsøker han å unnsnippe ved å søke tilflukt i de framherskende tradisjonene. I likhet med Arjun sier han at familietradisjoner er Sanatan Dharm. Ødeleggelse av familie- og kastetradisjoner ved krig blir dermed en ødeleggelse av selve den evige dharm. Og når dharm er gått tapt, blir familiens kvinner ukyske, og det skjer en syndefull sammenblanding av kaster som må sende både familien og den som ødelegger den til helvete for en uendelig tidsperiode. Med sin begrensede kunnskap og visdom har Arjun et desperat ønske om å

beskytte familietradisjonene som han oppfatter som Sanatan Dharm. Dermed diskuterer han med Krishn og ønsker å bli opplyst om hvorfor de (Krishn og han), kloke menn, skulle være nødt til å begå den forferdige synd å ødelegge familien sin. Ifølge hans syn på det aktuelle spørsmålet er til og med Krishn i ferd med å bli en medskyldig i forbrytelsen. Til slutt slår han utvetydig fast at for å redde seg fra synden skal han ikke kjempe. Idet han sier dette, synker han fortvilt sammen bak i vognen. Med andre ord, han snur ryggen til den evige konflikt som raser mellom materie og ånd, mellom de gudelige og ugudelige impulser, mellom krefter som trekker et menneske ned til grov natur og krefter som løfter ham opp og til slutt fører Sjelen til den øverste Gud.

Kommentatorer har kalt dette første kapitlet i Geeta "Arjun Vishad Yog". "Vishad" er sorg. Arjun er et symbol på øm, kjærlig hengivenhet. Sorg er motivet og også et middel for den hengivne som er opptatt av bevaring av Sanatan Dharm. Slik var sorgen til Manu som hinduer tror er representanten for mennesket og far til menneskerasen. Goswami Tulsidas har sagt: "Full av sorg er mitt hjerte siden jeg har levd mitt liv uten kjærlighet til Gud." Et menneske synker ned i sorg på grunn av ubeslutsomhet. Arjun er engstelig for vransankar, sammenblanding av klasser, for en slik hybridisering fører bare til fortapelse. Han sørger også fordi han frykter for sikkerheten til Sanatan Dharm. Derfor er tittelen "Sanshay Vishad Yog" passende for kapitlet.

**Slik slutter det første kapitlet, Upanishad til Shreemad
Bhagwad Geeta, om kunnskap om Den øvrste ånd,
vitenskapen om Yog og dialogen mellom Krishn og
Arjun med tittelen
"Sanshay Vishad Yog" eller
"Ubeslutsomhetens og sorgens Yog".**

**Slik slutter Swami Adgadanands framstilling av det første
kapitlet av Shreemad Bhagwad Geeta i
"Yatharth Geeta".**

HARI OM TAT SAT